

szerda, november 23kán

FOGLALAT: Magyar és Erdélyország (kinevezések; előléptetések; magyar tudós társasági köz-ülés ideje; a színházigazgatóságtól hivatalos közlemény a drámaírókhoz; irányczikk: városaink; Pestmegye (adóvetés; 's tisztii főügyész nevezetése, husáremelés; sebészi hivatal betöltése, N. Körös tanácsának elrendeztetése, magányügyek) Zalamegye a megye jelen állapotja, nádori leiratok, költségvetés 1834ra, intézkedés a szaporodó rablócsapatok ellen, megyei körlevelek, 'sat.) Nagy-Körös városa tisztújítási eredménye; erdélyi egyházi közgyűlés; a protestans főiskola ügyében; 'sat.) Szervia (újabb hírek a fejedelemsékről, Cserni Sándor a fejedelemséget némelyek szerint vonakodik elfogadni). Spanyolország (irgalmas hölgytársaság a szerzetesek fölsegítésére; 'sat.) Anglia (vélemény a porosz alkotmányos mozgalomról; 'sat.) Franciaország (a hajómozgatói szerződést a francia kormány végkép visszautasítja; 'sat.) Törökország (oroszbefolyás emelkedése minden oldalú török intézkedésben. Értesítő.—

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. föls. f. évi nov. 9iki határozatában Stürmer Bertalan báró es. kir. valóságos b. titkos tanácsost 's meghatalmazott követet a' török portánál, magyar 's egyszerűs mind német grófságra díjmenten emelni legkegyelmesebben méltóztatott.—

Ő es. 's ap. kir. föls. f. é. január 26iki legf. határozatában Jármy Imre szabolicsmegyei volt, első alispánt magyar kir. tanácsosi czimmal legk. fölruházni méltóztatott.—

A' nm. m. kir. udv. kincstár a' megürült tiszaujlaki számtartóságra Maholányi Tamás vásáros-naményi ispánt, a' mármárosi kamrai igazg. újon alkott erdősz-tollnokságra Tokschmann Lajost a' besztercebánya-kerületi feketevízi erdőszt, végre sz. andrási kasznárságra Joannovics Konstantin helybeli igazgatósági írnotokot mozdítá elő.—

Magyar tud. társaság köz-ülése.

A' magyar tudós társaság tek. Pest vármegye nagyobb termében, nov. 27dikén 1842. délelőtt 9 1/2 órakor pontban kezdi meg XII dik ülését, melyen minden rendbelit hazafiai tisztelettel és indulattal lát. Magyar köntösbent megjelenőknek a' terem áll nyitva, másoknak a' karzat, hol asszonyságok számára külön hely leszen.

(Nemzeti színház.) Az igazgatóság rendeletéből értesítettnek a' t. ez. dramaszerzők, hogy minden zavar és tévedés kikerülése végett nemz. színpadra szánt műveiket ezen nem másokhoz, hanem egyenesen Simoncsics János igazgató urhoz küldjék, 's azokat el nem fogadás esetében ismét csak tőle kívánják vissza. — Kelt Pesten novemb. 21dikén 1842. — Szigligeti Eduárd, magyar színház titkoka. — Szombaton november 26dikán bér szünettel: Konti Károly dalszínész jutalomjátékul először: **A' párisi víz-hordozó**, nagy opera 3 felvonásban Boulyttól, fordította Deáki Fülöp Sámuel, zenéjét írta Cherubini. — December 3án Bartha né assz. jutalomjátékul bér szünettel először: **'PSZE'** vigjáték 2 fölvon. Scribe után Lukács Lajos, és Belizár opera első fölvonása. A' jutalmaztatandó szerenczés volt ez alkalomra megnyerni Mincké asszonyt, a' pesti német színház első énekesnőjét, ki a' jutalmaztatandó iránti szíveségéből Antonina szerepében lép föl.

Városaink. Pirulunk kell, hogy a' középkor homályteli szaka tisztább fogalmakat állita föl sok tárgyra nézt, mint millyek jelenkorunkban gyakorlatban léteznek. E' mondat igazságát városaink állása tanúsítja leginkább. Középkori codicatorunk Verböczy, az ősiségi birtokzavarral 's hűbéri szolgálattal öszveforrasztott aristocratiának ama nagybajnoka, a' várost polgárok öszvegének (civium unitasnak) mondja. (3ik rész 8ik czim). A' 3ik rész 9ik czimében azt tanítja, hogy a' városok polgárai 's lakosainak vérdíja az, mi a' nemeseké. Honnan látni, hogy Verböczy szerint a' városi lakos és polgár hasonértelmű szók. A' 3ik rész 15ik cziméből azt tanuljuk, hogy a' városban birtokosak közt az elidősítés v. elavulás (praescriptio) egy év alatt történik. 'S itt jegyezzük meg, hogy e' czim fölírata így szól: de praescriptione inter cives observari solita. 'S hogy a' czimben magában ez áll: civitatenses enim — per integri spatium anni et diem unam praescribere consueverunt. Honnan ismét az a' tanúság, hogy Verböczy e' szót civis (polgár) 's ezt civitatis (városbeli, városi lakos) hasonértelműleg használja, vagyis, hogy a' városi lakos és polgár közt, különbséget nem tud. — Pirulunk kell, mondom, hogy Verböczy avas halmazában szabadelműbb fogalmakat leltünk a' polgárság viszonyairul, semmint a' fölvilágosodottságrul elhíresztelt századunk honi gyakorlatában. Mert azon állapotot, miben városaink most selymölnek, bátran a' politikai kiskorúság, az elnyomatás, a' szolgaság 's erkölcsi romlottság állapotának mondhatjuk, oly állapotnak, miben a' középrend legszámosb osztálya nem maradhat az országos fejlődés, haladás, és szabadság veszélye nélkül. — A' polgárok száma ugy áll a' város lakoséhoz mintegy 20hoz 30hoz. Aztán az ugynevezett polgároknak is mi joguk, mi befolyásuk van a' közügybe? 60 vagy 100 választó polgár képviseli, ugy mondják, a' közönséget. De minő képviselőt ez? a' képviselők nem ujjittanak (restauráltak); ha ki közülök meghal, vagy kilép, még annak helyébe sem választ a' közönség, hanem az ugyis eléggé elkülönölt testület maga magát regenerálja. Milly ujjászületés az ilyen? tudjuk. A' tisztviselők választásmódjárul 's elmozdíthatlanságjárul nem is szólok. — 'S mindezek folytán hogy kezeltenek a' közönség dolgai? hogy szolgáltatnak az igazság? mi karban vannak a' köz intézetek? hogy lesznek sokszor semmivé az árvák pénzei? hogy hal ki minden részvét a' közügy iránt? nem kell rajzolni: az élet eléggé hív, de eléggé is szomorú rajzát adja mindennek. — Nincs alkotmányos élet, mert nincs szabadság városainkban, — a' városokban, hol nemcsak vagyoni jobblét, de a' nagyobb társasági kör is sokkal több alkalmat nyújt a' művelődésre; a' városokban, hol a' középrend oly számos, azon középrend, mely az élet gondaitul annyira nem nyomtatva, különösen hivatva van arra, hogy a' közönség, hogy az állomány dolgaiba befolyjon. És törvény parancsolja, hogy e' néposztály az országos ügyeket intéző törvényhozásban részt vegyen, — és a' törvény gyakorlatlá nem válik, nem válhatik; mert a' törvény a' város, vagyis az öszves polgárság, követeinek ad szavazatot, de a' visszaélés kirekeszté a' polgárok diszes sorait legszebb igazaibul, 's helyébe tisztviselői 's castai aristocratiát állita, mely a' kezei köztlevő hatalmat polgártársai elnyomására fordítja sokszor. — Hol minden hatalom néhánynek kezébe van játszva, hol a' néhány az ur, 's a' többség szolgálviszonyban él: ott ne keressen senki polgári erényt, mellyet csak józan szabadság és törvényes jogokkal élhetés hoz elő 's csak az tart föl. Haszontalan

fohászokunk erkölcsiség után, ha polgártársainktul annak alapját, az imént érintett szabadságot, megvonjuk. A' törvényes szabadság az ember erkölcsi életének eleme. Hol szabadság nincs, elhal az erény, mikint lég 's világ nélkül a' növény elhervad. A' természet örök törvénye ez 's hasztalan lenne minden okoskodás. Korunk gondolkodása e' hazában is megszüntetett a' régi idők balhiedelmét, 's általánosan lesz a' kívánság, hogy hazánk, Széchenyi szavai szerint, egy elkopott félig meddig feudalis, félig meddig alkotmányos szövevényből képviseleti rendszerre varázsoltsassék. Midőn tehát a' kor csalhatlan jelei ez utat jelelik előnkbe, akkor annál kevésbbé mulaszthatjuk el azt, hogy oly alkotmányi elemet, mit eleink még a' középkor durván erőszakos idejében a' társulati szövetség minden jogával fölruháztak, mit azonban a' legüdvösb törvényeinket sarkokkal kiforgató önzésszülte visszaélések rendelt helyéből kimozdítottak, oda visszaállítsuk, 's illykép erősítsük jelen állásunkat, 's biztossítsuk a' kiváltságok helyét egykoron elfoglalandó jog terjedhetését. Midőn Romulus látná, hogy városa néptelen, ezért gyöngye is, idegeneknek is megnyitá azt menedékkül, 's városa szaporodott népben, 's erősödött. Nekünk, hogy alkotmányunk sánczait erősítsük, nem kell külhoni segély. E' hazának csak önjait kell magáinak vallani, hogy erőteljes népesaládot képezzen, hogy belül erős, kifelé hatályos befolyásu legyen. De az vala mindig átka e' honnak, hogy fiai nem egymást karolva, öszszeolvadva — közös emelkedésen, hanem egymást letiporva, osztályérdekeik előmozdításán, gyarapításán dolgoztak. 'S melly ország lakosai az önzés undok ösvényén járnak, azon ország a' valódi nagyság 's dicsőség fénypolczára nem juthat föl; annak törpülni, sorvadni, 's ha amaz átkos utat el nem hagyja, veszni kell. (Folyt. köv.)

Pestmegyei gyűlés. (Vége). A' házi költségvetés és adófelosztás iránti javaslatot a' tanácskozások által szenvedett kevés módosítással elnök ő nga határozattal emelvén, több tárgy iránt saját nézetét is előadá: névszerint a' tőkepenzádóra ugy nyilatkozék, miszerint a' tőkepenzések nálunk privilegizálni kell azért, hogy legyenek tőkepenzeseink, N. Körös érdemes bírájának pedig azon kívánatára, hogy az adóvetésbe a' községeknek befolyás engedessék, azt jegyzé meg, miszerint ugy még több pártosság lenne; miként azt N. Körös maga tanusitá, midőn az országos adóalap-számításakor az egész országban legbotrányosb bevallásokat tőn. Figyelmezteté az ő nga a' RRet, hogy ezen új adórendszert a' nm. htanácsnak föl kell terjeszteni, mire a' munkálatnak e' végrei elkészítetése a' munkált választmányra bízott. Ezen megállapított rendszer szerint az 1842/3 évre 129000 pft vettetett ki, mellybe már a' katonai szállásosáért fizetendő salgamalis krajczárok megtérítésére számított 21000 pft is be van tudva; az eddigi szokás szerint pedig azt a' főpénztárnok 158 ezerre számítá, és így ezen új rendszer következtében az adózónép 15 ezerrel kevesbet fizetend. — Megemlítettök véljük Vác város volt árvagondnoka Póder Istvánnak ügyét is, ki hűtlen kezelés miatt bünper utján egy évi fogságra már el ítéltetett, 's némelly még ki nem deríthetett árvailelősségeinek kívül 12000 ft. megfizetésében marasztatott el, 's ő az ítéletet följobb sem vitte alkalmasint azért, mert egész vagyona alig tesz 3000 ftot: a' RR. tehát az 1836: 9. czikk 6. §. azon rendeletéből indulva ki, miszerint az árva-tömegben felügyelés hiánya miatt történt fogyatkozásért a' földesuraság felelős, a' váczi káptalan, mint földesurat, azon czikk értelmében, tisztii ügyész által a' megyei törvényszék előtt perbe fogatni határozták, remélvén, hogy a' tiszt. káptalan a' dolgot perre nem hagyandja menni, hanem önként sietend kipótolni a' fel nem ügyelése miatt történt fogyatkozást. A' b. Brudern-hagyomány iránti számadás megírntése után a' mészárosok folyamodása a' husárszabás ingerültseges kérdését keríté szőnyegre, 's következtében a' husár Pesten 13 krról 14re rugtattatott. Végre olvastaték ő es. k. fens. az örökös főispán levele, melly által néhai Rákóczy Endre volt főügyész helyébe a' jövő tisztválasztásig fokozatos előléptetéssel 's a' RR. osztatlan kívánata szerint is Bereczky Antalt eddigi első alügyészt méltóztatott kinevezni. Másnap nov. 19én a' megürült alügyészi hivatalra a' RR. fokozatos előléptetés mellett Körmöczy János eddigi tiszt. alügyészt ajánlák kineveztetés végett, 's már nov. 21én olvastatott nádor ő fens. levele, mellyben Halász Gusztávot első, Körmöczy Jánost pedig másod alügyészsé kegyeskedék kinevezni. Nov. 19én olvastattak a' pilisi járásban megürült sebészségérti folyamodások, mellyek oly nagy számmal valának, hogy köztük válogatni bizvást lehetett; közülök nádor ő fenségének Uffér, Doktor Jakab, Radics A-1 és Mácsay Sándor ajánltattak kinevezés végett. Némellyek felakadtak azon, hogy D. J. nem keresztyén, és mások mosolyogva adák elő, miszerint Pestmegye már tul van azon avultságokon, mellyek a' körül tűnődnek, hogy ki mikép imádja istenét; majd csempészkedőknek, majd ismét olyanoknak bélyegeztettek a' zsidó sebészek, kikhez a' népek bizodalma nincs, 's egyes példák több ellenpéldával czáfoltatván, a' vita nagyon tulvitt 's oly kellemetlen személyes öszkekocczanásra nyujtott alkalmat, hogy mi azt, ha csak nem akarjuk fessegetni: vajjon ujdonos birtok, de nem ott lakás, hanem csak birtok, vagy seminariumi, 's ismét szerkesztői 's többnyire négyfal nyujtó népméretet, és ha nem akarunk személyes részrehajlásról vádoltatni, kénytelenek vagyunk egészen mellőzni; a' feletti sajnálatunkat azonban még sem hallgathatjuk el, hogy bár a' zsidók mellett és ellen minden felhordatott, a' nemzetiség, egy főszbirónak nyelvünk tudása iránti kérdésen kívül, még csak meg sem pendítették, pedig minden nemzet, melly e' részben intézkedik, mint jelenleg

Poroszország, igenis figyelembe szokta venni, hogy a zsidóság nemcsak külön vallás, hanem még inkább külön nemzetiségből is áll. De hiszen a nemzetiség szent ügye sokkal csekélyebb dolog, semhogy az hazánk középpontjának kellő figyelmére méltó lenne. Pestvgye legalább tán inkább azzal szeret kérkedni, hogy övé a' mult orsz. gyűlésen tett indítvány dicsősége, mint arról gondolkozni: vajjon a' zsidók különös fölemeltetése következtében a' hazánkba csődülő zsidó nép által gyarapul v. inkább kártalanul nyomatik é még oly igen zsenge nemzetiségünk? Kik már velünk laknak, azok fokként nevelési, házassági 's más társadalmi elkülönítések megszüntetése után emeltessenek hozzánk, de míg a' külföld özöne ellen biztosítva nem vagyunk, addig okakodjunk még a' csekélysegektől is. — Ezután N. Körös tanácsának elrendeztetése iránti javaslat tárgyalatott, ez még a' nm. htanácstól megerősítendő levén, csak annyit emelünk ki belőle, hogy a' belső tanács 12, a' külső 60 tagra határozatott, melyek üléseit nyilvánosan tartandják, választatni pedig minden 6 évben azok által fognak, kik a' városban házat vagy földet birnak, vagy főbb mesterséget űznek, a' nsi közbirtokosak által azonban nem, hanem azon zsidóknak, kik illy nemesi birtokot haszonbérben tartanak, a' javaslat megadatni akará a' választásjogot, mi azonban nem teljesült, mivel ez még sehol sincs szokásban, és igen helyesen kiemeltetett, hogy a' zsidók különben is magok választják biráikat, mert magány-pereiket saját biráik előtt intézik el 's alig tud a' szóló példát arra, hogy osztály, örököségi 's hason ügyeik köztörvényszék elibe kerültek volna. — Nemes Beretvás Péter és Horvát Pál, atyjok folyamodására a' m. testőrsereghez ajánlottak. — Majd a' szerencsétlen Nagy Sándor Ignác ügye került elő, ki örültségében nőtestvérét megölvén, a' megyei törvényszék által, miután őt nemcsak a' megyei orvos, hanem az egyetemi orvosi kar is tébolyodottnak bizonyítja, büntetés alá nem eshetőknek ítéltetett, 's jelenleg a' megyei börtönből ápolás és őrizet végett az egri irgalmas szerzeteshez átvitetni kéretett: 's ez, mivel a' pör feljebbvitelt, biztosítás mellett megengedtetett 's egyszersmind Hevesmegye erről tudósítatni 's szemeltartásra megkérteni határozatott. — A' gyűlés első napján olvastatott még a' nm. htanács egy intézvénye, mellyben arról értesíti a' megyét, hogy ő fels. Eötvös József b. és Trefort Ágoston uraknak egy havi folyóirat kiadására engedelmet adni méltóztatott, mi a' sajtószabadság érdekében szokott óvás mellett tudomásul vétetett: ez tulajdonképp a' néhai Budapesti szemle átalakítása leendő

Zalamegyei közgyűlés. S ü m e g nov. 11. Zala-Egerszegén f. hó 7kén elnök első alispánunk rendszeres közgyűlésünket ismét egy érdemes honpolgárnak Inkey János kamarás urnak haláláról tudósításával nyitotta meg. Üdvözölte egy uttal a' szigorú hideg és rossz utak miatt igen csekély számmal megjelent Rendeket, azon reményét fejezvé ki, hogy a' gyűlés folytatában, ha talán az idő ridegsége tágulni fog, az elmaradottakhoz is szerencsénk leendő. Mi azonban kételkedtünk 's pedig nem minden alap nélkül, mert nem hogy szaporodtunk volna, sőt már harmadnapon annyira leolvadtunk, hogy a' „nos universitas“ becses czímet csupán fictioe juris használhatók. Habár tehát a' vágatva haladásnak itt ott akadnak is védelmezőji, az idő vágatásával — kivált midőn szigorúságában egyszerre két egész hónapot általugrik — csak azon tekintetből sem tudnánk megbarátkozni, mivel sok, különben meleg keblű haladó, a' köztekintetű tárgyak iránt egyszerre meghűlvén — a' zordon idő 's rossz utak miatt még fontolva sem kíván Egerszegig haladni. Valljuk meg őszintén, hogy nagyrészen a' haladásnak csak akkor vagyunk baráti, midőn egy illérünkbe sem kerül, azért a' népnövelés tárgyában is jeles előadásokat olvastunk az egyházi javak rovására; a' magyar anyaszentegyház függetlenségi eszméjével is megbarátkoztak némelyek, mert ezen kérdés sem vágerszenyőke; de mihelyt fizetésről vagyron szó, már tekintélyre szorulunk, hogy befolyásával a' szabadelműségbe lelket öntsön 's kényszerítőleg facsarja kinémelyekből a' szellemi liberalismus mellett az anyagit is. Illy helyzetben vagyunk jelenleg lelkes Deák Ferenczünk örök emlékére czélba vett országzserto már isméretes alapítványnyal is, mert a' nemes megye kénytelen volt végzéseképen a' szóbeli bíróság eljárását sok olyan aláíró ellen is elrendelni, kik a' legutolsó országgyűlési követségi jelentés dicső korszakában az 1741dik gyűlés példájára hangos szavakkal talán éltöket és véröket is följánlották, mert akkor még az átkozott fizetés órája nem ütött, most pedig a' kényszerítő eszközöket is bevárják. — A' felsőbb helyekről érkezett intézetek sorában 1) felolvastatott nádor ő fonségének két rendbeli magyar szerkezetű levelé; az elsőben a' vakok intézetét a' megye pártfogásába ajánlván, a' megyebeli birtokosak az illető szbirák által fölszólíttatni rendeltettek. A' 2dik az országos pénztár számadását tárgyzván, tudomásul vétetett. 2) Az 1843iki katonai évre szolgáló költészetes — budget — terjesztetvén elő a' háziadó 130 ezer, a' hadi pedig a' szokott 117 ezer pforintban állapított meg, 's így a' házi szükség a' tavalinál 15 ezer forinttal kevesebb, melly különbség egyedül a' természetvényeknek az illető vállalkozók által olcsóbb áron leendő szállítandásából magyarázható. Ez tehát évenként a' körülményekhez képest változást szenved, de a' deperditák mindig azon egy kapufára vonatvák, holott a' két krros adagoknak dicső korszaka már régen eltűnt. 3) Egy előbbkelő tbiránk, és időkori közkedvességű első alispánunk a' közbátorság veszélyes helyzetét napról napra szaporodó rablók tekintetéből élenken ábrázolván, jöllehet a' tanácskozások folytatában amugy odavetőleg az illető megyei politiai szakosztály is érintetett, sőt a' darázs-fészek is szóba jött, azonban okos tapintattal végtére mégis csak a' bátorsági őrcsapat kapitányának kelle a' furdót kiönteni 's a' végzés csak oda ment ki, hogy a' fönálló megyei határozatok szoros megtartása mellett az üldöző csapat járásokonként czélszerűbb fölosztást nyert. 4) Csányi László tbiránk a' honi gyárműcikkék — jelesen posztó, porcellán és papir — kirekesztőleg használatára egy lelkes fölszólítást nyujtván be a' Rendeknek, az elvileg el is fogadtatott ugyan, sőt a' mennyire ezen hasznos indítvány a' megyei közbenjárást igényelheti, el is határozatott, hogy a' társaság alakulásától fogva papirost 's a' megyei szolgálak számára, posztó-neműt, egyedül honit fog vásárlani, mi azonban annak belrendezését illeti, mint magányvállalat az alakulandó társaság köréhez tartozik. Fölszólamlott e' közben egy érdemteljes nemcsak a' regények korszakában hanem minden hazafiság ügyében dicső 's szépnem iránt szüntelen lovagiasan érző fiatal keblű táblabiránk is, ki a' rész-

vényesek sorában megyénk nő és hölgykoszoruját is ohajtaná szemlélhetni; jöllehet a' finomabb honi gyárműcikkék hiányában ezen indítvány időelőttinek tárgyalatott, mindazáltal a' társaság annak idejében ezen hazafiai javaslatot is tárgyalatás alá veendi. 5) Horvátországi bán ő nagymgnak lelkes megköszönő levele üdvözölő írásunkra hangos éljennel fogadtatott. — 6) Soprony vármegye aon gyászos levelünkre, mellyben felejtethlen Deák Antalunk haláláról tudósítottuk, azon vigasztaló választ küldötte, hogy hazafiai fájdalomtban szinte osztozván, maradt még egy Deákunk, ki nemcsak miénk, hanem az egész hazáé. — 7) Torontál fölszólítására, mellyben alispánjok magyar levelének a' károlyvárosi kapitány általi visszaküldetését panasolja, fölírás és annak idejében országgyűlési utasítás is határozatott. — 8) Kanizsa városi lakosok a' bormérési jognak használatát a' világos törvények 's ezeken épült kormányzékintéztvények és megyei határozatok ellenére accisák mellett egyes lakosoknak adván ki, minthogy az újabb megyei küldöttségnek is ellene szegültek, 's a' további intézkedést felsőbb helyről kieszközölt parancsnál fogva megakasztották, a' nagy méltóságú htnácsnak megiratni határozatott, hogy a' megye hatásköréhez képest a' világos 's már egy ízben a' nm. kormányzék által is rosztal törvényszerűségek korlátozásában továbbá is eljárand. — Nyitra vármegye körírása, mellyben tudósít, hogy Borsiczky Ignác maradvékai ellen, minden törvényes meghallgatás nélkül bizonyos zálogos perben hozott ítéletnek végbehajtására, szokatlan uton, a' ns megye elmellözésével hatalomkar rendeltetett, az országos utasításokat készítő választmánynak kiadatni határozatott. — 10) Krassó megye panasza, hogy a' kebelbeli bányászati törvényszék terjedelmes német eljárása mellé egypár sorból álló magyar szerkezetű levelet k a p c s o l v á n a' magyar nyelv dolgában alkotott világos törvényeket kijátszani szándékozik, szinte azon választmányhoz utasított. 11) Tolnamegye levele a' szerföltött fölemelt postabér érdemében — minthogy mi e' tárgyban már tettünk lépéseket — tudomásul vétetett. — 12) Jövő törvényszékünk 1843d. évi január 16d. közgyűlésünk pedig azon eszt. febr. 13d. veendi kezdetét. Martonfalvay István.

N. Körös-városi tisztújítás.

Nagy-Körösön, f. novemb. 2d. ment véghez az évenként tartatni szokott főbirói választás, mit is az ezen polgári ünnepélyhez alkalmazott 's egyházunkban a' község nagy része és a' tanács néhány jelen volt tagjai által az egek urához bocsátott ima 's éneklés előzött meg, mellynek bevégeztével főjegyzőnk fölszólítá a' lakosokat szavazásjoguk gyakorlására, minek következtében nagy néptömeg gyűlt össze a' városház nagyobb termébe, feszült figyelemmel várandó a' kijelöltetendők neveit, valónak tartván azon elterjedt hirt, hogy a' tanács — mint kit illet nálunk a' kijelölési jog — mult évi főbiránkat Karay Gergely urat, mint közbizodalomban levő egyedet nem jelölendi ki, mig tehát arról kiki a' mellette levölő tanakodik, ime a' terembe lép néhány tanácsnok, és két jegyző. Valóban megrovást érdemel némelly tanácsnokink azon isteni-tisztelet fölsemmvését tanusító tettök, hogy az egyházban mint máskor, ugy ez ünnepély alkalmával is jelenlétökkel nem szerencsésítének bennünket, pedig az előjárókban, mint népboldogító atyákban a' valóság 's isteni tiszteletbeni példaadás nélkülözhetetlen üdvözítőnk ezen szavai szerint, ugy fönyljék a' ti dicsőségetek, hogy mások is látván jócselekedeteiket, imádják a' menyeyi atyát; sőt mi szinte szembetünő a' főbiró-választáson is — félvén talán némelly hibás lépéseik szemökre lobbantásától — többen meg nem jelentek. Boesánat e' kitérésért, de lássuk a' tárgyat. Volt főbiránk Karay Gergely ur rövid beszéddel hivataláról leköszönt, mire főjegyzőnk buzgó hivataloskodásaért köszönettel válaszolt. Azután fölolvastatott a' kijelöltek névsora, miből megértvén a' lakosok Karay ur kijelöltetését, tüstint egyenlő akarattal 's mint lehetett észrevenni előleges megegyezésökkel az ő nevét kiáltották, de ő illy módon nem vállalván el a' főbirói hivatalt, a' lakosságot szavazásra utasította; melly megtörtévnén, szavazati többséggel csakugyan ismét megválasztatott, ki is a' népnek örömkötőre 's éljen kiáltási után a' szokott esküt letette 's ezután mint újra főbiró, jogánál fogva másodbirót is nevezett maga mellé. Ezekután hit. ügyvéd Szücs Pál, — egy évtized előtt volt főjegyző 's tanácsnok, de ezen hivataláról önként lelépett, 's azon idő óta a' közügyért (értem leginkább az organisatiót) férfias elszántsággal 's bátor állhatatossággal saját érdeke hátravetésével is küzdő, és így egyedül lakostársai közjává szilárd akarattal előmozdítani törekvő férfiú — előadta, hogy az eddigi számvevő ellen a' lakosságnak általános panasza van, mert hivatalában hanyag 's elintézése végett gyakorta hónapokig is Pesten lakik, minek szomorú következménye csak eddig is az lett, hogy a' számadások halomra gyűltek, mire is igazoló szavak harsogtak minden oldalról a' teremben. Ezt hallván a' jelen volt számvevő, arczpíró szeggyennel 's földre szegzett szemekkel a' teremből kikullogott. — Ezuttal említés nélkül nem hagyhatom Kalocsa László tanácsnok urnak hivataláról lemondását, ki a' főlebbi években közkedvességű, tiszta 's hőkeblű, terhes hivatalában a' közjóért mindent elkövető, a' törvény-rendelte igazságnak gyors kiszolgáltatója, az alacsony lélekszűlte haszonvágryról semmit sem tudó, sőt inkább az önzés silányságán fölülemelkedő, 's mindenben rendet és pontosságot tartó 's másoktól is azt kívánó főbiránk volt, kinek érdemeit országunk mélyen tisztelt nádora, mint pestmegyei örökös főispán, táblabirósággal kegyes vala megjutalmazni. Lelépte által egy derék előjárót vesztett el községünk 's érdemeiért jusson neki azon legedeb jutalom, hogy jó példája elhagyott tisztársainál követésre találjon. Mint jól értesítettém, k e t m á s tanácsnokink is, — kik hivatalos állásaik megfeledkezéséből származott tetteik által a' közbizalmat elvesztvén, — hasonló lemondani szándékoznak, 's ekként a' küszöböltti organisatiót szépen kikerüldik. A' t. cz. olvasó — ugy hiszem — azt gondolja, hogy a' leköszönt tanácsnokok helyét a' lakosság saját szavazata után tölti be, ah! mi jótékony hatás lenne az ránk nézve, de illy szép joggal épen nem birunk, hanem a' tanács — nem is akarván tudni a' „semmit rólunk nélkülünk“ igazságos elvről — Isten tudja honnan származott jogánál fogva maga magát egészíti ki, minden másnak befolyása nélkül szabadon választván azt, ki neki tetszik; és az ekkint választott tanácsnokot, akár van hozzá bizodalom, akár nincs; akár bir kellő törvénytudományyal 's gyakorlattal, akár nem, községünk tartozik előjárójának elfo-

gadni 's mélyen tisztelni; melly tekintetben mi szabaditkos városi lakos létünk-re is alábbvalók vagyunk a' legutolsó jobbágy-helység lakosinál, mert nekik az 1836: IXd. t. cikk jogot adott esküiteik (nálunk senatorok) minden megkötetésnélküli választására: mi pedig fájdalom! illy jog élvezetétől az önkényt jellemző gyakorlat által megfosztattunk. — Az elmondottakkal szoros összefüggésben vélem lenni, ha városunk jelen körülményiben — midőn t. i. bel- 's kül-tanácsaink rendszeresítése iránt a' felsőbb helyekre beadott kor- és czélszerű terv helybenhagyását, miben kívántatik annak kiigazítását v. módosítását, 's minélelőbbi leérkezését 's foganatbavételét sziveink legmélyebb érzetéből ohajtjuk, — az olv. közönség tudomására juttatom illy helyzetünkben az egek urához felbocsátani szokott mindennapi könyörgésünket, mi is következő: „mindennapi szükségink betöltése mellett adja meg az Isten minélelőbb azon szives ohajtásunkat, hogy a' lakosságunk, tiszta 's érdek nélküli keble vágya szerint saját szavazata után választandó 's időszakonként változtatott energicus előljáróji és hivatalnokai legyenek, és hasonlóan maga által (nem úgy mint eddig) választandó hű képviselők által polgári jogokat élvezhessen 's mintegy 20 ezer ember léte ne legyen csak 12 ember — kiket ő soha nem választott — kizáró hatásának fölládozva.“ Ez alsóbb osztálybeli lakostársink közohajtása; jelölül városunk eddigi belszerkezete 's beligazgatása hiányai felfogásának 's azzali meg nem elégtelenségnek kiáltó bizonyosságul, hogy a' holtigtartó hivataloskodás sem kielégítő sem czélszerű, mire Fáy Andrásunk is ezt mondá: „biztosan merem állítani, be is bizonyítani, hogy azon testületnél, miknél a' hivatalok örökösök, a' visszaélések gyakoribbak, sokszor kinyomozhatlanok, és képzeten felül elágazók,“ mellyeknek valóságát városunkban is szomoruan kénytelenítettünk tapasztalni; végre azon eszme megértésének tanujaul, hogy városunk gyökeres baján csak gyökeres orvoslás képes segíteni. És így in capite et membris ohajtjuk a' reformot. — Körösleki. —

Egyházi közgyűlés. (Folytatása).

Eljövén a' papválasztásra határozott nap, miután annak érdekessége az eklézsia öszszegyűlt tagjainak megmagyaráztatik, jelesen az, hogy választandó papjok elmozdítását másként nem kérhetik, csak hivatalbeli ítéletes kitétel által, a' biztosok az eklézsiái tagoktól rendre a' szöveget beszélik, de magok nem szavazhatnak. A' szavazás nem írásban fog történni, de a' biztosoknak tett titkos jelentés által. Azon esetben, ha választáskor két vagy több személy egyenlő számú szöveget kapna, akkor ezen személyekre új választásnak kell lenni. Ha pedig az ismételve tartott választás következtében is, a' szöveget száma egyformán öszszolvák: azon esetben a' döntő szavazat az illető esperesé, tehát az fog lenni a' megválasztott pap, kire az esperes egyezését adja. Jövendőben mind azon kérelem-levél, mellyben valamely eklézsia a' partialistól papot kér, mind a' közönséges zsinatra beadott ajánló-levél az egyházkerület levéltárába fog tétetni. — A' választás megállított szabályai a' segédpapok választásában is megtartandók. A' superint. vizsgálat alatt levő kilencz eklézsia a' papválasztásra nézve eddigi gyakorlatában meghagyatik, oly hozzáátéttel, hogy a' mellyek ezen eklézsiák közül a' kijelölési (candidatíói) jogot gyakorolták, e' jog használatában tovább is megmaradnak. — A' melly eklézsiában továbbá patronusi jog gyakoroltatik, a' patronusnak vagy patronusoknak joguk levén a' megüresedett eklézsiába, de a' fenébb megállított ez iránti szabály megtartásával, papot választani; illy helyeken az egyházi előjárásnak csak azonjoga van, hogy mint más az egyházi kerületbe keblezett eklézsiák, ugy ezek is a' pap vitelére consensust az illető esperestől kérjenek, ki azt nem tagadhatja meg a' törvényes bizonyítványokkal bíró személytől. — De nem élhetnek az említett patronusi joggal az olly hallgatók, kik a' rendes kepezetű 's az eklézsiái terheket hordozó hallgatóknál kevéssel vagy éppen semmivel sem fizetnek többet. Egyébiránt bár ismételtesek a' közönséges zsinat előtt az érdekelt patronusi joggal élhető 's élő eklézsiák: csakugyan tisztán kifejeztették, hogy jövendőben csak azok fognak a' patronusok sorába számíttatni, kik magokat ugy megkülönböztetik más hallgatók felett valamely eklézsiánál a' kepezésben, hogy azoknak kepezés nélkül a' pap vagy éppen nem, vagy igen szükön élhetne, egyszersmind a' templom 's papi épületek építésében, fentartásában más hallgatók felett kitetsző segedelemmel vannak. E' pontfeletti vitatás alkalmakor a' főconsistoriumban előfordult, hogy a' közönséges zsinat azon igen gyakori 's fájdalom! legtöbb visszaélésre alkalmat adó esetet a' papválasztásban, mikor a' patronusoknak és kepezetűeknek (más szókkal nemeseeknek és közrendű hallgatóknak) együtt kell választani — merőben mellőzte, mire a' jelenlevő zsinat-atyák öszszintén kijelentették, hogy a' közönséges zsinat igen is érezte az eziránti intézkedés szükségét, de annak helyes és czélra vezető módját teljességgel nem találta ki, azért e' darázs-fészekbe nem akart nyulni. A' főconsistorium azonban jónak látta figyelmét e' pontra is kiterjeszteni, 's mivel az érdekelt eset, midőn a' papválasztásban a' patronusok és a' rendes bért fizető választók gyakorlata együtt és egyszerre jö-elő, mulhatlan intézkedést kíván: meghatározatott a' közönséges zsinatnak visszairni, hogy e' hiányt pótolja-ki, 's határozzon egy kulesot arra, hogy az említett esetben a' választás mind a' patronusok, mind a' rendes bért fizetők résziről, milly rendszerrel és mértékben gyakoroltassék, mit is terjeszsen a' főconsistorium elibe; azon esetben pedig ha e' részben legyőzhetetlen akadályokat találna: ez iránti jelentését 's okait írja meg. (E' záradékot talán kár volt e' felszólításba tenni: mert miután a' zsinat-atyák kijelentették, hogy a' darázs-fészekbe nyulni nem akarnak, mi természetesen a' dolognak sokkal könnyebb oldala is, bajosan képzelhető, hogy a' mondot és nekik igen tisztos kibuvóhelyet mutató záradékba két kézzel ne csipeszkedjenek, mi annál megbozsáthatóbb, mert az egyházi előjárás legjobban ismeri hogy a' legszámosabb, és a' legtöbb követelést formáló, azaz, nem fizető patronusokkal, — vulgo nyiri patronusok — mennyi baj és vesződés van.) A' mi végre az eddig gyakorlatban volt papi dislocatiót illeti, erre nézve határozatott: azt csak azon egy esetben engedni-meg, ha mind az eklézsiák, mind a' papok kölcsönösen megegyeznek abban, hogy eklézsiájokat egymással föleserélték. És csak azon esetben nem kívántatik a' pap megegyezése, ha ellene méltó panasz tétetvén, jónak látá az előjárás máshová cserélni, az eklézsiák meghallgattatása ekkor is megkívántatván. Az illy értelemben gyakorolható dislocatio csak a' par-

tialis synoduson (az egyházi kerületek gyűlésén) eshetik-meg. Más esetben, midőn panasz van az eklézsiában a' pap vagy iskolamester ellen, ezt a' canonica visitationak bejelentve, az azt elenyészteni ügyekeznek. A' canonica visitatio maga idejébenbe nem adott panasz, egy vagy több év eltelése után föl nem vétetik 's csak egy eset van a' panasz-fölvehetésre, mikor t. i. canonica visitatio után hibázott valamelyik egyházi személy a' tavaszi partialisig. Az olly hibákért pedig, mellyek a' papi szent kötelesség folytatásával merőben ellenkeznek, nem dislocatással, hanem a' törvénytől kiszabott uton hivatalbóli elmozdítással fog a' pap vagy iskolamester büntettetni. — Megállítatván így a' papválasztást illető szabályok kölcsönösen a' közönséges zsinat és főconsistorium által: megint élénk vitatás támadott azon kérdésre nézve, hogy miután az érdekelt szabályok egyik lényeges szinte legfőbb pontja — a' fenéredelt patronusi kérdésben — vissza-küldetett a' zsinathoz vélemény-adás végett, a' különben megállított és végképen elintézt pontok kiküldessenek-e megtartás és teljesítés végett? Némellyek, de igen kevesen pártolták azon nézetet, hogy mivel a' főconsistorium némileg módosította és változtatta a' közönséges zsinat határozatát, a' főnemlített pontot visszaküldötte, a' mi tehát még ezután eligazítandó, a' két testület egymáshoz állása és viszonyai azt kívánják, hogy a' közönséges zsinatnak a' tett módosításokhoz járulandásáig, 's a' patronusi kérdés végképen eldöléseig az egész tárgy maradjon függőben: de a' többség abból indulván ki, hogy a' közönséges zsinat határozatán tett változtatások 's módosítások részint a' papságnak kedvezők, részint a' könnyebben czélra vezetés tekintetéből tétettek, 's azért kételkedni sem lehet, hogy a' papság azokat el ne fogadja, a' patronusi kérdés végképeni eligazítását pedig az emberi-nyom meg nem éri: az olly szükséges és hasznos szabályok a' papválasztásra nézve, mellyek a' főnebbiek szerint, a' reformatus status két főbb törvényhatóság által megállítottak és elintéztettek, szokott módon hirdettessenek-ki. Meghatározatott azért, hogy a' fenforgó tárgybéli intézkedések a' közönséges zsinat és főconsistorium kölcsönös elhatározásával meg levén állapítva, a' lehető visszaélések kikerülése és a' jó rend fentartása tekintetéből léptessenek életbe: mi végre a' szerint, mint elhatározatottak, irassanak-le, és megtartandó sinormérték gyanánt, tudás és magok alkalmazása végett a' superint. vizsgálat alatt álló eklézsiáknak, ugy mindenik egyházi kerület előljáróinak küldessenek-ki, az utolsóknak azon hozzáadással, hogy a' fenforgó tárgybéli intézkedésekről mindenik eklézsiát külön külön értesítvén, tegyenek rendelést, hogy az előforduló esetekben mind annyiszor magokat a' fenirt szabályokhoz alkalmaztassák. Miről a' superint. urnak, és a' közönséges zsinatnak is szokott módon értesítése meghatározatott.

(Egy kis fölvilágosítás a' Pesten föllállítandó főiskola ügyében.) A' hirnapokban nyilvánított ezen tárgy iránti különböző vélemények — minden sértés nélkül szárazon szólván — onnan erednek, hogy az egyik fél csak tartózkodva nyilatkozik, a' másik pedig protestans szempontra nem akar emelkedni. Olly heterogen elemeket, mint a' katolicismus és protestantismus, öszszeforrasztani, a' nélkül hogy egyik a' másik által fölemészessék; mindkettőnek tanodáit egyesíteni a' nélkül, hogy vagy az egyik, legszebb jogát — miszerint tudni illik az ifjuság és a' népneveléséről önnön maga rendelkezhetik — feláldozza, vagy a' másik, elfogadván az oktatási szabadság elvét, protestans szelleműtől át ne ihlettesék, — teljes lehetetlenség; 's ezt fontolóra vevén, alig fog találatni huzgó katolicus vagy protestans, ki a' tanodák érintett egyesítésére. még most segéd kezeket nyujtana. ha csak hitének legszentebb érdekeit nem akarja kockáztatni. Itt fekszik a' dolog bükkenője, mert a' stabilismus(?) és perfectibilitás elveit egybeforrasztani kívánni contradictio in adjecto. Ezenkét elv nemcsak az illető theologiai, hanem minden philosophiai, historiai sőt az úgy nevezett real tudományokon is veres vezérfonal gyanánt huzódik keresztül, 's így minden kézikönyv, minden oktatási füzet és szóbeli magyarázat magán hordozza bélyegét. De dato non concessio, hogy a' lehetetlen lehetővé válandik, hogy az iszonyu küzdelmek után a' pesti egyetemben megállapittatik az oktatási szabadság: vajjon fog e' magyarhoni értelmesség egy tollvonás által azon fokra emeltetni, mellyen százados törekvések után hol a' német áll? minthogy ez lehetetlen, a' protestansok már csak az oktatási szabadság elvével fogva is nem zárhatják magukat el a' német egyetemektől, 's minthogy a' kimenetel tőlök nem tagadtatik meg, éppen olly gyéren látogatandó meg a' pesti egyesült egyetemet, mint a' mostani nemegyesültet, még pedig annál inkább, mivel az úgy nevezett házi szükségnek a' honunkban föálló protest. gymnasiumok, lyceumok és collegiumok is kielőleg megfelelnek. Ennélfoyva esekély véleményünk szerint egy kath. protestans egyetemnek Pesten föllállítása, egy szerencsés korszak bekövetkezte előtt nemcsak lehetetlen, de nem is kívánatos. Mig tehát ezen fontos kérdés eldölő fejtegetésébe bocsá koznánk, várjuk be a' tervezett pesti protest. főiskolának föllállítatását, várjuk be honunk két nagy töredékének, a' két protest. felekezeteinek egyesülését 's hogy mindkettő minélelőbb töredéssék — az egyesületi elvtől vezéreltetve — hárítsuk el az előgördülendő akadályokat, nyugtassuk meg loyális törvények által a' protestansokat, ó hitűeket, izraelitákat 's csilapítsuk le a' nemzetiségi forradalmakat. A' különböző hitfelekezeteket pedig csak úgy nyugtathatjuk meg, ha vallásbéli jogaikat az egyenlőség elvére törvényesen alapítjuk, és a' nemzetiségi forradalmakat, a' magyar elem szilárdítása mellett, csak úgy csilapíthatjuk le, ha ez iránt teendő intézkedésinket csak arra szorítjuk, miszerint a' magyar nyelv kivétel nélkül diploma tika i v a s az egyházak nép- és elemi-iskolákbani hitbéli oktatásnak kivételével, diplomatikaivá is emeltessék. Ha mind ez létesítetett, ha majd az egyesült evangélikusok, nemkülönben kath. és ó hitű testvéreinknek nevelési intézkedéseik, korunk nagy feladatának 's az ország kívánatának megfelelően, 's ha majd ezáltal az értelmiség honunk polgárai köztulajdonává vált, 's általa a' katolicusok és protestansok a' felebaráti szeretet örök parancsolatát követve egymáshoz közelítettek: csak akkor remélhető, hogy végre Isten segedelemével, a' köztök föálló sorompók öszszomlandanak, 's hogy közelgend azon idő, hol majd egy pásztor leend és egy nyáj K.A.

Szervia.

(Ujabb hírek a' fejdelemkutatásról. Cserni Sándor a' fejdelemséget vonakodik elfogadni.) A' belgrádi és pesti szerb lapok szerint a' beigtatás nov. 7 kén Demeter napján fényes ünnepélyel ment véghez. Korán reggel Novakovic püspök az új fejdelem, ország rendei, tisztviselői 's nagy n'ptömeg jelenlétében tartván isteni tiszteletet, innen a' tömeg Kalimeidan helyre ment, hol Emin 's az új fejdelem számára sátor vala felütve 's mellette a' berat felolvasására egy szöszök álla készen, ezt a' nép 's katonaság vevé körül a' hős Cserni György hajdani zászlója alatt, mellyet egy magány-személy elrejtve tartá eddig. A' belgrádi pasával megérkezvén Emin efendi, leszálla lováról 's a' selyemkendőbe takart beratot elővevén, azt megcsókolá 's a' fejdelemmel is megcsókolatá 's aztán a' szöszéken felolvasá, mire Domjanovic lépvén föl, azt a' népnek szerb

nyelven megmagyarázta. Ezután a fölkenetés templomban történt, miután a fejedelem a szultáni biztos s minden kerületből 10 követ jelenlétében arra meg esküdött, hogy az alkotványt fentartandja. E' szerint az ideiglenes kormány állandóvá változván, a fejedelem által ministerség nevezetett, még pedig külministerré Petronievics, bellé: Vuicsics-Pericsics; vallásivá: Jankovics; finanszminiszterre: Stancsics; a senatus elnökévé Szimics; tanácsnokokká: Nenadovics, Lazarevics és Trodarovics. Más tudósítás azonban egészen más színben adja elő a beiktatás következtetését, s mintegy magyarázva az iktatásról általunk is közölt szomorú híreket, azt jelenti, hogy Györgyevics Sándor az orosz szerepet jól betanulván, a fejedelemséget elfogadni nem akarja, mert ugyanond, a kikötött titkos s az országra káros föltételek őt népszeürlenné tennék, s másodsor czélszerűnek látja meggyőződnie előbb arról: vajjon a nagy hatalmak megegyeznek e ezen méltósága iránt. Erre Emin efendi őt ideiglen bas béggé, vagyis főbiróvá nevezte ki. E' szerint a szultáni oklevél csakugyan berat s nem oklevél vala. Avatottabb szerbek azt gyanítják, hogy Sándor ezen lépésre a moszkától kapott intést s Lieven ezredes s orosz biztos azért küldetett Belgrádba, hogy az orosz célzásokat palástolgassa s a titkos játék kedvezőbb időig huzassék, Oroszország azonban már aligha fogja többé a dunai három fejedelemségben ekkép sértegetni a magyar s azon tartományok királyi címét is viselő király jogait, mert a körülmények mind oda mutatnak, hogy az európai diplomacia hallgatása nem sokára félbenszakad. — Emin efendi megérkezte után Belgrádba, Kiamil pasa nyomban a szultán nevében felszólítást intézte Mihály hghez, hogy a fezt és Ifihar rendjeleket adná át; Mihály erre nem válaszolt s Kiamil az ausztriai udvarhoz fordult s irományát már utnak is indítá Bécsbe. Mi közöltük már, hogy Mihály minden diszjelét a Zimonyban levő tábornoknak adá át s így azok teljesen kormányunk hatalmában vannak. — Oláhország igen bizonytalan új hoszpodárjának választására nézve; hírlik, hogy választás nem is lesz, hanem csak ki fog nevezetni az új hoszpodár.

Spanyolország.

(Irgalmas hölgytársaság a szerzetesek fölségítésire. Elegy.) Valenciai hírek szerint azon tartományban az irgalmas szívű hölgyek társulatot alakítottak, mellynek czélja azon szerencsétlen szerzeteseket pártoló szárnyaik alá venni, kik a zárdákból elüzetvén, jelenleg legnagyobb inségben szenvednek, miután dolgozni nem tudnak s annyi tudományossággal sem bírnak, hogy szellemi szorgalom által mindennapi kenyerüket megkereshetnék. Ezen társulat igen nagy rokonszenvre talált a spanyol hölgyek érzékeny kebleikben, elannyira, hogy már Madridban is hasonló társulat létesült. — Aumale hg. Lissabon felé Algirba utazván, egyszersmind titkon Madridban is töltend el néhány napot, hol alkalmasint háztűzet akar nézni, s a spanyolok valóban teljes joggal kevésbbé idegenkednek francia völegénytől, fiatal királynéjok számára, mint némétől, kik, úgy látszik, vég-

re még saját intézetet fognak alapítani, mellyből a világ minden királynéjának kerüljön kilegalább egy élettárs. — Beszélük, hogy a kamarák, megnyittatásuk után 14 nap mulva ismét el fognak oszlatni. — A tisztviselők nem kapják ki dijokat, Espartero ellenben, kinek terjedelmes jószágai vannak, minden hónapban pontosan fölvesz dijaul 166,666 realt az országos pénztárból. — Valencia, Aragonia és Catalonia közt ismét rablócsapatok kezdnek mutatkozni, mellyek egyike Arces del Mastre közelében az alkotványkövet feldönté és don Carlost kiáltá ki. — Oct. 29ikén az aranjeuzi pompás kertben 300 fát csavart ki gyökerestül a vihar. —

Anglia.

(Vélemény a porosz alkotványos mozgalomról. Elegy.) London, nov. 10én. „Az itteni sajtó nagy figyelemmel kíséri a porosz alkotványos mozgalmat, mellyről a Times többi közt így nyilatkozik: „A leendő (?) porosz alkotvány oly politikai tény, mellyel korunk legnevezeteseb mozgalmanak tekinthetni. Minden valódi stathatalomnak előbb utóbb csakugyan alkotványossá kell lennie, mert maradandólag törvényszerűvé s tiszteltté csupán ez által teheti magát; s minden valódi bős statusféri köteles a szabadsági érzelem ezen követelését megelőzni, ha nem akarja, hogy az hova hamarabb féktelen önkényne fajuljon. A porosz kormány igen bölcsen ezen utolsó rendszert szándékozik követni, és önként akarja azzal a népet megajándékozni, a' minek követelésire teljes joga van. Egyébiránt a porosz kormánynak nagy vigyázattal kell ez ügyben határozni, mert tudjuk, hogy a német nép oly igen megszokta a pangó alvást s vele nem gondolást, habár a tengelyszeg esik is ki, hogy ezen szabadság még általmára is válhatnék, valamint azon embernek halált okozhat az étel, ki igen sokáig kopalt.“ Más lapok azonban azt hiszik, hogy a Times ok nélkül aggódik, mert a' melly nép ezredévig semérzi a nyomást, az alkalmasint a könnyülést sem fogja érzeni, és nyugodtan marad meg bizodalmas növényéletének csöndes és szendergő szokásai mellett. — Nov. 9ikén lépett életének 2ik évébe a walesi hg. mit vig harangszóval ünneplettek London város tornyai. — Londonderry marquis vadászaton lováról leesvén karját töré.“ —

Franciaország.

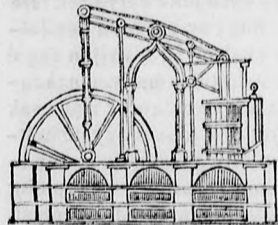
(A hajómozgási szerződés végkép visszautasított. Elegy.) Paris, nov. 12kén: „Azon ötös szövetség jegyzőkönyve, melly 1841. dec. 20ika óta nyírt va áll s a hajók kölcsönös megmozgatását tárgyazza sik tengeren, most mábefejezetett, miután Guizot a francia kormány nevében határozottan oda nyilatkozott, hogy a francia közvélemény ellenkező értelmű nyilatkozata következtében ezen szerződést Franciaország teljességgel nem irhatja alá. — Algiri hírek szerint Abdelkader ismét visszavonult a hegységbe, hova nem igen férközhetnek telen a francziák. — Párisban 18 év alatt 121,525 néber ment férjhez. — Thiers Parisba visszaérkezett, s ministerségre kezd készülni.“ —

É R T E S I T Ő.

Gőzhajók elindulása PESTRŐL,
(*mig az idő azt megengedi*).

Pozsony és Bécs felé novemb. 24, 25, 27 sa't. minden másod napon.
Zimony és Drenkova felé. nov. 28.

Midőn a trappei kőszénbányában gőzerőművet állították föl, megismerkedvén Maubach Tamás erőművel s gőzerőmű-készítővel, ki Pesten sóutczái 170 sz. a házban lakik, s ott az illető erőművet oly derekasan állítá föl és igazgatá is darab időig, hogy tanusithatom, mikép ő nemcsak legtokéletesb ügyismérettel bír hanem kitűnő magavisaiténél fogva is legillőbb méltánylást érdemel. Mit ezennel örömezt bizonyítok, Maubach urnak legjobb szerencsét kívánva. Sp rokh övel, nov. 12kén 1842. Heyn. porosz kir. bányász-eskütt.

Geibel Károlynál Pesten (hajóutczában) megjelent s minden más könyvárusnál kapható:

Ujdon bővített SZÓFÜZÉR,

vagyis: a tudomány, művészség, társalkodás és költészet ujonnan alkotott, fölélesztett vagy idomított szavainak jegyzéke.

Gyűjté Kunoss Endre.

Ára füzve velinen 50 kr. p. p.

Tapasztalások és intések

A' NÖNEVELÉS MEZEJEN,

miaden lelkes szülék, nevelők, s a nevelés szent ügyét szívökben hordó házánkfiái számára,

Steinbaecker Gusztáv,

elöszóval bevezeti

Fáy András.

3) Duna-gőzhajózás.

Az első cs. kir. szabadítéku dunagőzhajózási társaság igazgatósága a szavazatos t. cz. részvényes urakat ezennel jelenlétre híja meg a rendkívüli közgyűlésen, melly kedden, dec. 6kán esti 6 órakor, Bécsben, a hangászegyesületi teremben (Unter den Tuchlauben Nro 558.) menend véghez.

A' belépti jegyek készen vannak Bécsben, a központi hivatalszobában, (am Bauernmarkt Nro 582), hol nov. 24től kezdve a tanácskozás alá jövendő tárgyak programját is megkaphatni. 3)

Hirdetés.

A' nmgu m. kir. udv. Kamara rendeletéből közhírré tétetik, hogy f. e. nov. 26án az ó-budai kir. kamrai uradalmi írószobában követk. k. haszonvételek nyilvános árverés mellett a következő 3 évre ismét haszonbérbe adtak; jelesen

a) az országos és heti vásárok jövedelme O-Buda koronai városban 1843-ki febr. 1től kezdve.

b) a k'is-inghi pusztán O-Buda mellett lévő csapszék mart. 1jéttől kezdve; továbbá

c) a dunai halászat O-Budától kezdve Monostorig.

d) a dunai halászat a visegrádi koronai uradalom vidékén.

e) a békásmgyeri határban a szőlők feletti kőbánya.

f) mind a két kőbánya a budakeszi határban.

g) a maria-eicheli vendégfogadó a budakeszi erdőtelken.

h) a bogdányi fogadó és mészárszék 9/16 h. hozzátartozó réttel.

i) a visegrádi fogadó, a mészárszékkel.

k) a kospallaghi fogadó mészárszékkel, s hozzátartozó 5 2/3 hold szántófölddel.

l) a kisoroszi fogadó.

m) a visegrádi malom hozzátartozó 3 hold szántófölddel.

n) a visegrádi határban a lepencz-pataki malom.

o) a visegrádi kereskedőbolt s lakház. Végre

p) az ó budai határban fekvő ugynevezett ökörrett 5 12/16 holdjával 1843ki majus 1től kezdve.

Bérleti szándékozők a fenn kitélt napon s helyre, délelőtt a rendszerinti órákon, a szokott bánatpénzzel s biztosítékkal s egyéb szabályszerint megkivántatóságokkal ellátva jelenjenek meg. A' haszonbéri föltételek az

említett hivatalszobában előre is megtekinthetők. Későbbi ajánlatok tekintetbe nem vétetnek. 3-3

Fölszólítás.

3) Morvaországnak brüni kerületében keblezett ó-brüni uradalom törvényszéke részéről az illető rokonok kérelme következtében, Kuchinka János, érintett uradalomból eredő mészáros közel 50 évnnyi isméretlen holléte miatt ezennel felszólítatik, miszerint e hirdetévénynek hirlapokban leendő 10 beiktatásától számítandó egy esztendő alatt a fentebbi törvényszéket, vagy pedig Müller Ferenc ó-brüni mváros telekkönyvvivő (Grundbuchsführer) személyében részére felállított gyámját életbenléte felől hiteles bizonyosságlevéllel értesíteni el ne mulasztja, minthogy különben mint megholtnak nyilvánítatván, az uradalmi árvi pénztárban levő vagyon iránt a fenálló rendszabályok szerint fog történni rendelkezés. Altbrünben majus 7kén 1842. 3)

Magyar Diszötözetek iránti jelentés.

3) Alulirt azon isméretes bizodalomért, mellyet iránta a nagyérdemű magyar közönség több év óta nyilvánítani kegyeskedett, hálás köszönetet tén, jelenti alázatosan, hogy jelenleg nagymennyiségű Atila-dolmányok téli s nyári zekék, magyar nadrágok, téli Burkonyok posztóbul vannak készen a legutólsó izlés szerint. Felvállal egyszersmind mindenféle megrendelést s legfőbb törekvésének tartja a t. cz. közönségnek benne helyzett bizodalmat továbbra is megnyerni. — Boltja vagyon uri utca 614 szám t. Jankovich Miklós ur házában a posta mellett. Toth Gáspár magyar szabómester. 3)